

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר

בין טמבור בע"מ לבין אניגמא חיה ינאי

א. פתח דבר

בפניי בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק") להסדר כובל שצדדים לו הם טמבור בע"מ (להלן: "טמבור") ואניגמא חיה ינאי (להלן: "אניגמא"). עניינו של ההסדר הוא יבוא משותף של צבעי Protective Coating המיוצרים על ידי International Paint Ltd - Protective Coating (להלן: "אינטרנשיונל").

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים שוכנעתי, כי הכבילות שבהסדר אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בהסדר כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה והנימוקים שיפורטו להלן, מצאתי כי ההסדר ראוי לפטור לפי סעיף 14 לחוק.

ב. הצדדים להסדר

אניגמא הינה עסק פרטי (עוסק מורשה) בבעלות גב' חיה ינאי. אניגמא עוסקת בעיקר בשיווק צבעים ימיים לאניות ופועלת, באופן מצומצם, בתחום היבוא וההפצה של צבעי Protective Coating המיוצרים על ידי אינטרנשיונל, וזאת מתוקף היותה בעלת רישיון בלעדי להפצת צבעים אלו המיוצרים על ידי אינטרנשיונל, בישראל ובשטחי הרשות הפלסטינית (להלן: "רישיון היבוא").

טמבור הינה חברה פרטית העוסקת, בעצמה ובאמצעות חברות בנות, בייצור, יבוא ושיווק של מגוון רחב של צבעים וחומרים נלווים כגון חומרי ציפוי, חומרי מילוי, מדללים, חומרים מקשרים, אבקות צבע, אבקות בנייה, צבעי דפוס, צבעי רכב, חומרי איטום, דבקים ואריחים דקורטיביים וכן מוצרי גבס ובנייה יבשה ומוצרים משלימים. בין היתר, מייצרת טמבור סוגים שונים של צבעי Protective Coating.

טמבור הוכרזה, עוד בשנת 1988, כבעלת מונופולין בתחום הצבעים, כאשר ברבות השנים הוחרגו מספר סגמנטים מהכרזה זו (ראו צמצום הכרזה בדבר קיומו של מונופולין מיום 9 בינואר 2003¹ וכן צמצום הכרזה בדבר קיומו של מונופולין מיום 9 בפברואר 2005²).

¹ צמצום הכרזה בדבר קיום מונופולין: **טמבור בע"מ**; 2003 **הגבלים עסקיים** 3016348.

² צמצום הכרזה בדבר קיום מונופולין: **טמבור בע"מ**; 2005 **הגבלים עסקיים** 4100085.

צבעי Protective Coating הם צבעים המשמשים לציפוי והגנה של אלמנטים ממתכת ומבטון וצבעים מעכבי בעירה. במרבית המקרים, צבעים אלה משמשים מפעלי תעשייה (להבדיל מצבעים המשמשים בעיקר משקי בית). ניתן לסווג את צבעי ה- Protective Coating לשתי קטגוריות עיקריות: צבעים חד-רכיביים³ וצבעים דו-רכיביים⁴. הצבעים הדו-רכיביים, שהם הנפוצים ביותר כיום, נחלקים לשלוש תתי-קטגוריות: צבעים המיועדים לצביעה חיצונית של אלמנטים; צבעים המיועדים לצביעה פנימית של אלמנטים (למשל, צביעה פנימית של מכלי דלק, מכלי מים נטולי מלחים ועוד); ומעכבי בעירה. גם חלוקה זו איננה מלאה, היות ובשתי תתי-הקטגוריות הראשונות שהוזכרו, קיימים סוגי צבעים שונים, המיועדים למטרות שונות והמהווים שווקים רלוונטיים שונים.

תחום ה- Protective Coating בישראל מורכב הן ממוצרים מתוצרת מקומית והן ממוצרים מיובאים, ביחס המשתנה בין סוגי הצבעים השונים. ככלל, ניתן לומר כי ככל שהצבעים באותה קטגוריה מורכבים יותר, כך יהיה משקל היבוא בה גדול יותר. בתחום קיימות שלוש יצרניות מקומיות, כאשר טמבור היא היצרנית הדומיננטית ביותר מביניהן. עם זאת, טמבור מייצרת כיום צבעים חד-רכיביים וחלק מהצבעים הדו-רכיביים הפשוטים ביותר בלבד. כמו כן, היא עוסקת ביבוא, אך זאת אך ורק בקטגוריית מעכבי הבעירה. לעומת זאת, יצרנית מקומית אחרת מחזיקה רישיונות יבוא של מספר חברות בינלאומיות בתחום. מעט מוצרים נוספים בתחום זה נמכרים על ידי אניגמא ומספר חברות נוספות, הפועלות בתחום מתוקף זיכיונות יבוא בלעדיים המוחזקים על-ידיהן.

על פי ההסכם שבין טמבור לאניגמא (להלן: "**ההסכם**"), יחזיקו שתיהן במשותף, במהלך תקופת ההסכם, ברישיון להפצה בלעדית בישראל ובשטחי הרשות הפלסטינית של צבעי Protective Coating המיוצרים על ידי אינטרנשיונל (להלן: "**רישיון היבוא**"). כפי שעולה מהמתואר לעיל, טמבור מתקשרת למעשה עם אניגמא על מנת לייבא מאינטרנשיונל את הצבעים הדו-רכיביים המורכבים יותר, אשר אינם מיוצרים או מיובאים על-ידה במועד זה, כך שתוכל לספק ללקוחות סל מוצרים מלא.

ד. השפעת ההסדר על התחרות

כאמור, ההסדר בגינו הוגשה בקשת הפטור מקנה לטמבור בעלות משותפת עם אניגמא ברישיון היבוא של אינטרנשיונל. הסדר זה מעלה לכאורה מספר חששות תחרותיים, כפי שיפורט להלן.

³ **צבעים חד רכיביים** אלו הם צבעים שמורכבים מחלק אחד. צבעים אלה מתייבשים ע"י תגובה כימית שנוצרת בעזרת קטליזטורים מהטבע, כמו חמצן. צבעים אלו נקראים גם צבעי "אחזקה קלה", בשל קלות הצביעה והיישום בשטח. בעוד שבעבר הלא רחוק שימשו הצבעים החד רכיביים את התעשייה גם לצורך צביעה חיצונית של אלמנטים ממתכת (בעיקר לצורך הגנה מפני קורוזיה וקרני UV), כיום משתמשים למטרות אלו בצבעים הדו רכיביים, אשר מספקים הגנה טובה יותר לאורך זמן. צבעים חד רכיביים משמשים כיום בעיקר מסגרות ומפעלי מתכת קטנים.

⁴ **צבעים דו רכיביים** אלו הם צבעים שמורכבים מ-2 חלקים שונים. לאחר ערבוב בין שני החלקים, מתרחשת תגובה כימית, הצבע מתייבש, מתקשה ומספק עמידות חזקה במיוחד. צבעים אלו נקראים גם צבעי "אחזקה כבדה", בשל מורכבות הצביעה והיישום בשטח. קטגוריה זו של צבעים דו רכיביים נחלקת לתתי-קטגוריות, על פי ייעודם של הצבעים, מידת מורכבותם והתקנים בהם נדרשים לעמוד.

החשש הלכאורי הראשון הוא, שכתוצאה מהפסקת פעילותה של אניגמא כמתחרה עצמאית בתחום ה-Protective Coating, יצא מתחרה פוטנציאלי מתחום זה. עם זאת, הבדיקה שנערכה ברשות ההגבלים העסקיים (להלן: "הרשות") העלתה כי נתח השוק של אניגמא בשווקים הרלוונטיים זניח, והיא כמעט ולא עושה שימוש ברישיון היבוא שבבעלותה. נתח השוק הקטן של אניגמא נובע מקיומם של מספר חסמי התרחבות המקשים, והצפויים להקשות גם בעתיד, על אניגמא, כיבואנית קטנה ללא פעילות ייצור מקומית, להגדיל את נתחי השוק שלה. בין יתר החסמים ניתן למנות מחירים גבוהים באופן משמעותי של המוצרים המיובאים לעומת המוצרים המקומיים; עלויות הובלה גבוהות יחסית, בייחוד בהזמנות בהיקף קטן; עלויות ניהול מלאי גבוהות, הנובעות מהצורך להחזיק מלאי מוצרים זמין בהיקף גדול ובמגוון רחב מחד, ובשל חיי מדף קצרים של הצבעים מאידך; וכן עלויות אחסון גבוהות. מכאן, שיציאתה של אניגמא מתחום ה-Protective Coating אינה צפויה לגרום לפגיעה של ממש בתחרות בשווקים הרלוונטיים.

יתרה מזו, טמבור מספקת את הצבעים הדו-רכיביים הפשוטים בלבד ואילו רישיון היבוא כולל, כאמור, גם את הצבעים המורכבים, שאותם טמבור אינה מספקת כיום. על כן, בשווקי הצבעים המורכבים לא נגרע למעשה שחקן. כפי שיפורט להלן, החבירה עם טמבור אף תאפשר לאניגמא להתגבר על חסמי ההתרחבות האמורים ולהרחיב את היבוא של צבעים מורכבים. בהקשר זה, בדיקת המחלקה הכלכלית הראתה כי לא קיים יצרן מקומי אחר, קטן מטמבור, שהינו הן בעל תמריץ והן בעל יכולת לאפשר בנסיבות העניין התרחבות מעין זו.

חשש לכאורי שני הוא כי טמבור, אשר לה דומיננטיות ונוכחות רבה בשווקים המרכיבים את תחום ה-Protective Coating, תנצל את כוחה לדחיקת המתחרים על-ידי הורדת מחיריהם של מוצרי אינטרנשיונל בטווח הקצר, כך שבטווח הארוך, לא תהיה למתחרותיה של טמבור כדאיות כלכלית להחזיק זיכיונות של חברות בינלאומיות מתחרות וכן מערכי אחסנה, שיווק והפצה מתאימים עבור מוצרים אלו, והן תצאנה מהשוק (ותאפשרנה לטמבור להעלות בסופו של יום את מחירי מוצריה).

יובהר, כי תמחור טורפני הינה פרקטיקה האסורה על בעל מונופולין. על כל פנים, הבדיקה שנערכה ברשות העלתה כי קביעת מחירים טורפניים למוצרי אינטרנשיונל על ידי טמבור גם אינה סבירה מבחינה כלכלית, לנוכח התועלת המועטה הצפויה לה ממהלך מעין זה: ראשית, מוצרי אינטרנשיונל מתחרים עם מוצרי יבוא אחרים ולא עם המוצרים המקומיים הפשוטים יותר, שמחיריהם נמוכים משמעותית ממחירי המוצרים המיובאים, והיצרניות המקומיות, שלחלקן רישיונות יבוא של חברות בינלאומיות, לא צפויות לצאת מהשוק בעקבות מהלך שכזה. שנית, גם החברות המחזיקות רישיונות יבוא בלבד (אשר אינן יצרניות מקומיות) צפויות להמשיך להוות איום תחרותי על טמבור במידה ויקבעו מחירים טורפניים למוצרי אינטרנשיונל: בשל העלויות הגבוהות הכרוכות בהובלת הצבעים, באחסונם ובניהול המלאי, חברות אלה אינן מחזיקות מלאים בארץ, אלא מייבאות מוצרים על פי דרישה. לפיכך, גם אם נתחי השוק של חברות אלה ירדו משמעותית בנקודת זמן מסוימת, לא תהיה מניעה מבחינתן לייבא, על פי דרישה בכל זמן נתון, את כל המגוון מחברות המתחרות באינטרנשיונל, מכוח רישיונות היבוא שבידיהן.

לסיכום, מהבחינה שנערכה במחלקה הכלכלית ברשות עולה כי הכבילות שבהסכם אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות. מעבר לכך, להסכם בין טמבור לבין אניגמא יש גם תועלת אפשרית. כפי

שצוין לעיל, על אף הדומיננטיות של טמבור בתתי תחומים מסוימים של תחום ה- Protective Coating, היא מספקת כיום רק את הצבעים החד-רכיביים וחלק מהצבעים הדו-רכיביים הפשוטים יותר, ואין בידיה רישיון לייבא מחברה בינלאומית גדולה מוצרי Protective Coating מורכבים, שאינם מיוצרים בישראל. מאחר שטמבור היא בעלת יכולת להוביל ולאחסן מלאי מוצרים גדול וכן לקיים מערך הפצה ומערך קשרי לקוחות, קיים גם פוטנציאל חיובי להגדלת התחרות בשווקים אלו, שבהם טמבור אינה פעילה כיום.

ה. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ולהעניק את הפטור המבוקש **לארבע שנים**.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' דיויד גילה

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ב באב תשע"ב

31 ביולי 2012